

DELAVSKA POLITIKA

POLITIČEN DNEVNIK

Št. 78.

V Ljubljani, sreda 7. aprila 1926.

Leto I.

Anton Zagar:

Delavstvo pred važnimi dogodki.

Ako se ozremo nekaj let nazaj, vidimo, da je šel svet skozi mnogo važnih dogodkov. Marsikje je bilo in v marsičem drugače kakor je danes. Vzemimo kratko dobo deset let. Kaj vidimo v nji? Čelo vrsto pojavov svetovno važnega značaja. Mnogo se je dogodilo koristnega, veliko tudi škodljivega.

Med glavne dogodke v tej dobi je zaznamovati rusko revolucijo, ki je vrgla carizem in drugo rusko revolucijo, kateri so dali njeni voditelji popolnoma socijalen značaj.

Drugi važni dogodki so versailleska pogodba, ki je delo imperijalistične diplomacije medvojnih zavezniških držav, ustanovitev lige narodov, ustanovitev svetovnega sodišča, locarnska pogodba in vstop Nemčije, ki je bila doslej izločevana, v ligo narodov, ki pa še ni definitivno izvršen.

Med druge važne dogodke lahko omenimo delavsko revolucijo na Bavarskem in Ogrskem, posebno na Ogrskem, kjer se je razvila v sovjetsko vladu po ruskem vzgledu. Obe sta bliji zadušeni. Nadalje naj omenimo diktaturo belega terorja na Ogrskem, v Bolgariji in Italiji. Med posebne diktature, naperjene več ali manj proti delavstvu, štejeemo diktature v Španiji, Grčiji, Rumuniji in v gotovem smislu v baltičkih deželah. Važen dogodek je bil izvolitev Hindenburga za predsednika Nemčije.

Jako važen pojav sedanje dobe je dviganje nacionalnega duha, ki stremi za osvoboditvijo narodov kot takih izpod nadvlade imperijalističnih velisil. Turčija je bila v tem oziru med prvimi, ki je izvedla nacionalistično in ob enem reformistično revolucijo.

Velike borbe za nacionalno-socialno osvoboditev izpod tujih vplivov vodijo poslednje čase posebno Kitajci. Štiri sto milijonov ljudi na Kitajskem je takorekoč popolnoma podložnih imperijalistični tiraniji evropskih velisil in Japonski ter Zedinjenim državam. Borba Kitajcev za osvoboditev izpod tuje oblasti in gospodarskega izkoriščanja je borba proti današnjemu redu. Važne v socialnem in gospodarskem pomenu besede so bile tudi revolucije proti Franciji in Siriji in v Maroku ter upori proti tujim vsiljivcem v mnogih drugih deželah in kolonijah. Na tem kontinentu bide sosedna Mehika junaški boj proti združenim silam imperijalistov, ki hočejo za vedno ohraniti mehiška naravna bogastva in jih v interesu svojih kapitalistov protektirati s krvjo svojih delavcev in kmetov.

Vse te stvari imajo svoj izvor v ekonomski strukturi današnje družbe. Toda to niso edine spremembe, ki smo jih imeli priliko opazovati v tej dobi.

Tudi znanost je napravila ogromen korak naprej. Mnogotere iznajdbe bodo pomagale k zblizanju in medsebojnemu spoznavanju narodov, n. pr. radio, zrakoplovstvo itd. Iznašli in izpopolnili so tudi mnoga moralna orožja, toda temu ni od pomoči, dokler bo družba slonela na sedanjih temeljih. Če pogledamo na zdravilstvo, se nam odpre čuda! Ta veda je napredovala v dobrobit vsega človeštva v ogromnem, navadnemu človeku nepojmljivem obsegu. Veliko več koristi pa bomo imeli od nje, kadar izgine izkoriščanje in ne bo nihče gospodar in nihče hlapec.

Arheološke ekspedicije znanstvenikov v Afriki, Ameriki, Aziji in drugih delih sveta so dobile mnogo novega materiala, kateri omogoča vedi po-

gledati v še jasnejši luči v postanek sveta in človeka ter v podrobnosti davno minulih civilizacij.

Današnja doba je doba sprememb — doba, v kateri se bori vladajoči kapitalistični razred proti vzbujenim silam delavstva, na katerih strani ni samo številčna moč, ampak tudi ekonomski zakoni, ki ne prizanašajo nikjer in nikomur.

Sovjetska Rusija nam nudi ogromen ekonomski eksperiment v socialnem pomenu besede. Ali pred največjo in najvažnejšo alternativo stoji delavstvo Anglije. Velika Britanija, ki jo mi poznamo največ pod imenom Anglija, je danes še vedno najmočnejši imperijalistični imperij. Ta imperij se krha, kajti v Angliji veje nov duh. Današnja vlada angleških torijev nastopa napram delavcem veliko vjudnejše kakor bi pred leti nastopala liberalna stranka. Vzrok tej spremembi je organizirana sila angleškega delavstva, preko katere ne more iti nobena, še tako protidelavska vlada. To smo videli prošlo leto, ko je imela nastati splošna stavka angleških premogarjev, pa jo je Baldwinova vlada vsled strahu pred organiziranim delavstvom preprečila s tem, da je obljubila premogovniškim družbam subvencijo, katero bodo prejemale do prihodnjega maja. Rudarjem so bile s posredovanjem vlade v splošnem izpolnjene vse njihove zahteve brez stavke, družbe pa s to rešitvijo tudi niso na škodi. Tako so se torijci za enkrat rešili »rdeče nevarnosti«.

Baldwinova vlada je že danes v skrbeh, kako bo poravnala spor med premogarji in družbami, ko poteče sedanji dogovor. Philip Snowden, poslanec delavske stranke, je v parlamentu dejal, da je edina praktična pot za rešitev tega vprašanja socializacija premogovnikov. Prevzame naj jih država ter obratuje v prid svojih delavcev in vsega prebivalstva Velike Britanije.

V tem oziru se približuje stališču delavske stranke tudi Lloyd George, voditelj levega krila angleške liberalne stranke. Vprašanje podružabljenja naravnih bogastev je torej v Angliji jako pereče in vsi sloji so prisiljeni razmišljati o njem. Delavska stranka in unije ne odnehajo od svojih zahtev. Ekonomski razvoj Anglije pritiska tudi na kapitalistične stranke v prilog socializacije.

Mnogo smo čitali o nagibanju angleškega delavstva na »levo«. Nič takega ni v Angliji. Angleško delavstvo izvaja svoj program kakor ga v sedanjih razmerah more. Obstoječa situacija je v prilog njegovim zahtevam. Angleško delavstvo se nagiba na levo kolikor zahteva položaj, toda to se ne sme tolmačiti, kakor da se oddaljuje od ostalega socialističnega delavstva po svetu, kajti vse naše gibanje se nagiba »na levo« od kar obstoji. Angleško delavstvo je enotno. Vsi poskusi razdvojitvi ga, so bili brezuspešni. V enotnosti angleškega delavstva je njegova politična in ekonomska sila.

Delavstvo iz drugih dežel se iz gibanja v Angliji lahko mnogo nauči. Nič ni pretirano, če rečemo, da je Anglija v resnici pred »rdečo nevarnostjo«, ki je prišla v ospredje od tedaj, ko je Mac Donald sestavil prvo delavsko vlado, katera je vsled premoči torijev in liberalcev po osmih mesecih padla, ni pa padla moč delavske stranke.

Angleško delavstvo ni daleč od socializma. Ne bo dolgo, ko bo socializiralo ne le rudnike, pač pa vsa glavna produktivna in distributivna sredstva ter veleposredstva, ki so danes v rokah peščice lordov ter drugih aristokratov.

Pašič hoče vladati — Radič okleva.

Belgrad, 7. aprila. Pašič noče dati oblasti iz rok, zaveda se, da bi to značilo njegov neslavni konec. Naravno torej, da pritiska direktno in indirektno na kralja, da poveri zopet njemu sestavo nove vlade. Vsi opozicijski poslanci so doslej izjavili kralju, da ne gredo v nobeno vladno kombinacijo, pri kateri bi sodeloval tudi Pašič. Tudi Radičev zastopnik je izjavil isto, pa se vendar širijo vesti, da se Radič zopet pogaja s Pašičem in da je Pašič baje sedaj pripravljen koncedirati marsikaj Radiču, da le ohrani oblast v svojih rokah. Skoro neverjetno se nam zdi, da bi bil Radič pripravljen zopet na tako nepojmljivo uskoštvo, zlasti po njegovem govoru na Sušaku, v katerem je izjavil, da s Pašičem nikoli. Kaj se torej snuje? Mogoče je pri nas vse, vendar je soglasna volja jugoslovanske javnosti, da ne sme več na površje stari usodni režim in spričo tega splošnega odločnega razpoloženja javnosti se nam zdi skoro nemogoče, da bi mogla Pašič

in Radič skleniti novo vladno zvezo.

Konzultacije na dvoru so končane. Kriza se bo vsekakor kmalu rešila. Eni zatrjujejo, da dobi mandat za sestavo nove vlade Ljuba Jovanović, drugi zopet — in ta verzija se nam zdi najverjetnejša — trde, da se bo osnovala široka koalicijska vlada pod predsedništvom radikalnega ministra Uzunoviča, da se tako omogoči Pašiču kolikor teliko časten umik. V ospredju je tudi Davidovič, ki vživa kot pošten, dosleden in sposoben politik evropskega štila velik ugled.

Radič se je vrnil v Belgrad in je bil seveda tudi na dvoru. Podal je zopet nekaj izjav, Pašičevi ožji prijatelji pa so ga pridno obkoljevali in skušali pridobiti znova za Pašiča.

Naj se tedaj stvar razvije kakorkoli, gotovo je eno: V interesu države je, da se stari režim ne obnovi. Tisti, ki se jih to najbolj tiče, naj o tem razmišljajo.

Balkanska sindikalna konferenca.

Sofija, 7. aprila. V Sofiji so prispele skoro že vsi zunanji zastopniki sindikalnih internacijonal. Vse javno mnenje se bavi z vprašanjem medbalkanske konference. Vladi je ta konferenca silno neljuba, zlasti ker se obenem vrši izpraševanje vseh onih, ki morejo kakor-

koli pomagati delavski komisiji pri iskanju sledov za onimi sodrugi, ki so bili za časa Čankove strahovlade in kasneje umorjeni ali pa so misteriozno izginili. Za delavsko gibanje na Balkanu je ta konferenca izredne važnosti.

Preokret v boljševiški internacijali.

Berlin, 7. aprila. Znani ljuti boj med desnim in levim krilom v boljševiški internacijali, je končal s popolno zmago desne struje. Stalin, ki je že prej veljal za moralno in duševno najbolj kvalificiranega vodjo komunistične internacijonale, je popolnoma zmagal. Po vestih iz Moskve, je moral Zinovjev udstopiti kot predsednik komunistične inter-

nacijonale, na njegovo mesto je prišel Stalin. Zinovjev je popolnoma propadel tudi pri leningrajskih sovjetih, kjer je še imel do zadnjega nekaj svojih privržencev. S to značilno spremembo na vodilnem mestu komunistične internacijonale stopa celo mednarodno delavsko gibanje v novo fazo.

VOJNA NA KITAJSKEM.

Peking, 7. aprila. Vstahi se bolj in bolj približujejo glavnemu mestu Pekingu. Včerajšnje obstreljevanje je bilo zelo živahno in k sreči ni zahtevalo veliko žrtev. Obrambne čete bodo skušale potom letal ustaviti nadaljno prodiranje napadalnih čet. Po drugih vesteh je pa menda tudi pekinška posadka pripravljena se udati, pod pogojem, da vstahi prizanešajo mestu.

ABD EL KRIM NA ČELU MUSLIMANSKEGA SVETA?

Pariz, 7. aprila. Pojačana delavnost francoskih čet v Siriji in v Maroku je vznemirila znova ves muslimanski svet. Abd el Krim, ki itak vživa veliko avtoriteto med temi plemeni, je izdal proglas, v katerem vabi vse muslimane, da naj se združijo v borbi proti kristjanom, in naj branijo svoj narod in svojo vero. Francozi bodo imeli z Abd el Krimom še veliko opravka.

ČIČERIN O ZUNANJI POLITIKI.

Moskva, 7. aprila. Čičerin je izjavil, da je ženevska konferenca nesrečnica, ker je Chamberlain preveč silil v ospredje s svojo protisovjetsko zvezo. Čičerin je nadalje izjavil, da je Rusiji direktno približevanje med Francijo in Nemčijo

mного bolj simpatično in pomembno. Glede razorožitvene konference je mnenja, da se ne bo mogla zaključiti z uspehom, dokler se bo vodila evropska mednarodna politika po sedanjih direktivah. Končni efekt ženevske konference in cele mednarodne politike je še vedno ta, da prihaja Evropa bolj in bolj pod vpliv in odvisnost Amerike.

KONGRES DUŠEVNIH DELAVCEV

Dunaj, 7. aprila. Včeraj je bil otvorjen tukaj ob prisotnosti vladnih zastopnikov mednarodni kongres duševnih delavcev. Generalni tajnik udruženja je poudarjal med drugim kulturne vrline Dunaja kot središče intenzivnega duševnega dela.

Borza.

Danes notira Zagreb: Pešta 7.98 do 8.02, Berlin 13.5275—13.5675 (13.524 do 13.564), Italija 228.12—229.32 (228.12 do 229.32), London 276.15—277.325 (276.15 do 277.35), Newyork 56.70—57 (56.705 do 57.015), Pariz 199—201 200.14—202.14, Praga 168.20—169.20 (168.184—169.184).

Curih, Belgrad 9.14 (9.14), Pešta 72.75 (72.75), Berlin 123.525 (123.55), Italija 20.85 (20.88), London 25.2325 (25.25), Newyork 519 (519), Pariz 18.025 (18.10), Praga 15.385 (15.39), Dunaj 73.25 (73.275), Bukarešt 2.14 (2.14), Sofija 3.75 (3.75).

SE VEDNO POBIJAJO.

Napoli, 7. aprila. Znani socialistični poslanec Modigliani, ki vodi ves čas energično borbo proti fašizmu, je bil včeraj v Napolju na ulici napaden od tolpe razbesnelih fašistov, ki so ga obdelavali s palicami. Bil je težko ranjen.

VOLITVE V GRČIJI. PANGALOS V VEČINI.

Atene, 7. aprila. Po uradnih vesteh je dobil diktator Pangalos pri nedeljskih volitvah večino. Zmagal je s povprečno 90% vseh glasov. Uradno poročilo pravi tudi, da so volitve potekle v najlepšem miru. No, vemo kako se v diktatorsko vladanih državah vstvarjajo volilne večine.

PRAZNOVANJE 1. MAJA V RUSIJI.

Moskva, 7. aprila. Ruske delavske organizacije se pripravljajo na slovesno praznovanje 1. maja. Po čeli Rusiji se bo na 1. maja povdarjalo na vseh shodih potrebo enotnosti v mednarodnih delavskih organizacijah ter potrebo, da vse evropske države priznajo sovjetsko Rusijo ter delajo na razorožitvi sveta.

Napad na carinarnico v Prestranku.**Nekoliko komentarja.**

V bližini Postojne v Prestranku je zadnja večja tovarna postaja proti Jugoslaviji in tam se vrši carinjenje vsega blaga, ki prihaja v Italijo ali pa je namenjeno v Jugoslavijo. V blagajni so v soboto že pred večerom seševali denar, navzočih je bilo 6 oseb in sicer 4 cariniki, uradniki in dva posrednika iz Trsta. Pred 6. uro pa so prišli v urad trnje maskirani možje, dva sta pa ostala pred vratmi, eden onih v sobi je zakričal: »Roke kvišku! Uradniki so ubogali. Napadalec je nato pobral na mizi in v blagajni ves denar. Bilo ga je okrog 230.000 lir. Nato so roparji šli, prej pa veleli, da se 10 minut nihče ne sme odstraniti iz urada. En uradnik je vendar kmalu skočil skozi stranska vrata na cesto in poklical na pomoč v bližini se nahajajoče finančno stražo. Finančna straža, kateri so se kmalu pridružili tudi vojaki, je zasledovala napadalec in razvila se je kmalu krvava bitka. Streljalo se je na obeh straneh. Bilo je pet mrtvih in več ranjenih. Med mrtvimi sta tudi dva hajduka, oni s plenom so pa pobegnili. Napad je bil vsekakor organiziran, ker so imeli napadalec svojo rezervo in se jim je na ta način posrečilo odnesti plen. Hajduki so bili oboroženi z revolverji, bambami in puškami. Ubita hajduka sta bila v nedeljek identificirana: eden je menda

Vilhar s Postojne, drugi pa znani Staneko Molk s Planine. Oba sta igrala vidno vlogo v obmejnem življenju, oba sta bila spoznana kot jako aktivna in neustrašna človeka. Že ves napad kaže, da ne gre v stvari le za navadno roparsko početje, nego da tiče za vsem še drugi motivi. Globoka kriza razjeda človeške duše, razočaranja rode nova zla, mladina, ki bi morala stremeti za višjimi cilji in zapupati v zmago pravičnosti človeštva, tava, okleva, v obupni propada tudi v optimizmu in išče v desperatnih nenavadnih, nerazumljivih hajduških činih rešitev, ki ni rešitev, marveč le poostreitev že obstoječega premnogege zla.

Odgovor g. Möderndorferju.

Črna, 5. aprila.

Na razne napade v »Napreju« in na shodih se čitum moralično dolžnega, da odgovorim na demagoške govorance in mazarije v »Napreju«, da dam potrebna pojasnila, ki naj javnost prav informirajo in tako spozna to zavito pisarjenje.

Naprejevi so imeli dne 21. marca v Črni svoj občni zbor, na katerem je Möderndorfer zabaval publiko kakor je pač vedel in znal. Glavna tema tega žaljivega zbora sva bila: jaz in občinski odbor občine Črna.

Govorilo se je seveda tudi o načelu javnosti, ki je seveda g. Möderndorferju ljuba tam, kjer jo lahko uporablja za one, ki nočejo slepo iti za njegovimi diktati.

Učitelj Möderndorfer pa ni za javnost kadar hoče kdo njegovih lastnih pristašev pojasniti javnosti resnico, ki ni ljuba omenjenemu gospodu.

Takrat še celo svojim ožjim pristašem ne upa prebrati dopisov, ampak jih hrani za arhiv Naprejevske morale.

O tem shodu ste imeli dva dopisa, katera je pisal sodr. Zlabornik in sta bila poslana uredništvu »Napreja«. Vprašam Vas, zakaj niste teh dopisov objavili?

Nadalje Vas vprašam, zakaj niste omenjenih dopisov prebrali vsaj na svojem občnem zboru? Najbrž zato ne, ker vsebujejo stvari, ki jasno dokazujejo, da hočete delavstvo napačno informirati, ter na ta način istemu zabraniti, da se zopet združi in postane nevarno kapitalizmu in njegovim agentom.

Napadali ste na občnem zboru tudi naš občinski odbor, k temu pristavljam samo to, da mi je žal, da sem sploh kedaj Vas poslušal in ne samo našega občinskega odbora.

Naš občinski odbor je bil na mestu in sicer ne zato, ker ga jaz hvalim, ampak zato, ker ga hvali občinstvo.

Vaše govorjenje po shodih in pisanje v »Napreju« meni ne škoduje in sicer zato ne, ker jem proletarski kruh, ki je sicer bolj trd in ga je manjši kos kakor ga ima morda kdo drug, vem pa, kako se zaslužim.

Vem koliko je trpljenja! Koliko truda stane preden ima uboga delavčeva družina kos kruha na mizi. Vam je delavstvo cirkus v katerem igrate, ni Vam pa za dobrobit ljudstva, ker ste proti združitvi delavstva.

Ker se hoče delavstvo združiti in zopet tvoriti močno fronto proti izkoriščanju, vsled tega besnite in napadate vse, kar Vam je napoti in kar Vas ovira pri Vašem brezplodnem delu.

Če ste že pozabili kaj ste me učili, pogledajte dopis sodr. Zlabornika. Tudi ljubosumni ste vsled pisave »Jutra«; pišete da me hvali kapitalistični list, toda v tem oziru sva si menda le enaka samo z gotovo razliko.

Jaz se nikjer nisem hvalil s svojim delom, Vi pa na vseh shodih in ob vsaki priliki, zato Vas tudi »Jutra« hvali, pardon ne Vas, ampak Vaše delo.

Kdor bi se tozadevno interesiral, naj pogleda »Jutra« štev. 16 z dne 21. jan. 1926.

Pravite, da bo to plačal rudnik! Kdo pa je rudnik? Kdo bo plačal? Delavci bomo plačali in noben rudnik.

Kdor misli, da bogati gospod plačuje, ta ima kapitalistične nazore in niti ne ve, kdo denar prisluži in končno izplačuje. Gotovo me zavirate glede nekega lanskega dopisa v »Jutra«! Tam hvali neki dopisnik naju z sodr. Brunenom, kakšne velike zasluge imava glede nakupa avtomobila, ker se morajo sedaj ljudje voziti v Črno in nazaj v Prevalje.

Na to pohvalo jaz popolnoma resigniram in najbrž tudi sodr. Brunen.

V tem oziru sem imel sicer precej sitnosti in bom še najbrž imel opravka s to Vašo idealno mislijo, ki je šla precej na račun propevajočega finančnega stanja v občinah Črna in Mežica.

Pozivljam dopisnika, kateri me je hvalil v »Jutra« glede avtomobilskih zaslug, da naj popravi v toliko, da gre največ zaslug pri nakupu avtomobila g. Möderndorferju v Mežici in ne meni. Imamo seveda občinske volitve pred vrati, zato je treba, tako se zdi g. Möderndorferju, zopet nekoliko razdreti, da bodo prišle meščanske stranke na krmilo, zato ni prav da grede v Črni delavci združeno v volilni boj, meni pa predbeživa kompromisarstvo in sicer najbrž zato, ker nima prilike v Črni toliko razdora med delavstvom napraviti kakor v Mežici.

Da ne bom kompromisiral z ljudmi, ki so me po kmetih zaradi mojih cekelj s katerimi hodim na »šiht« obi-

rali, češ kaj pa mislite, župan pa v cekljah, to sam dobro vem in zato ne potrebujem nobenih naukov.

Kdor je kaj takega natvezil, naj pove resnico, ki je ta, da gospod nadučitelj povsod v Črni ponuja svoje radičevstvo in samostojno kmetijstvo. Tudi pri kolportaji se je zmotil g. Möderndorfer, to lahko povedo uredništva listov, koliko jih je bilo poslanih meni v razprodajo. Ta pojasnila sem napisal zato, da bo delavstvo imelo vsaj približno sliko o resnici tega, kar govori g. Möderndorfer in piše »Napreju«.

Vem da ni to zadnji dopis in treba bo še marsikaj povedati, preden si bomo na jasnem. Ako ima g. Möderndorfer količkaj poštenosti za delavsko stvar, najrajši delavstvo podučuje in ne zavaja v temo.

Delavstvo samo ni krivo, da ni solidarno, ampak krivi ste Vi, ki to delavstvo razdvajate. Šli pa bomo preko vseh Vas mi delavci, ki vemo kaj je trpljenje. Kaj se štulite v delavski pokret, ko mu več škodujete, nego koristite. Pustite nas v miru da se združimo in dosegli bomo boljše bodočnost kakor jo imamo sedaj. Vsi vi politični spekulanti proč od nas, pustite nas v miru.

Nas delavce tepe že itak dovolj kapitalizem, ni torej treba izrabljati naših hrbitenec za Vaše politične eksperimente. Delavstvo ima zaupanje v to, kar je združeno in enotno.

Vsi, ki poznate trdoto dela, obrnite hrbet onim, ki Vas hujskajo, smeji se pa kapitalizem in njegovim volkovi v ovčiji obleki.

Franc Dolinar.

Pravijo...

Za težko pregreho, hudo umorstvo so obesili Hotko v Celju. Še preje pa so njegovo zdravstveno in duševno stanje preizkusili. Njegovega duševnega stanja pa niso do dobra pogruntali in zagonetka bo ostala vsemu mislečemu svetu Hotkova simulacija, ali njegova blaznost.

Sedaj pa začnjenja ostrina in težka pravda.

Dva psihiatra imamo dovolj za razumne in dobre Slovence. Pa eden obel je dognal, da je bil Hotka simulant in zdravih možgan. Da je bil Hotka duševno bolan in blazen, tako je postavil trditev drugi slovenski psihiater.

Pokopali so Hotka, nam pa ostane zabava: »Zjavkarski boj, osebni konflikt med obema psihiatroma, ki se tepeta za to, kdo zna bolje pogruntati norce«.

Zmešali so se jeziki, zmešala se je politika, Babilon je v državi, kaj čuda, če tudi več norcev in blaznežev ne spoznamo. Kaj ni vse skupaj ena sama velika norišnica brez zdravnikov psihiatrov?

Jack London:

Železna peta.

(Socialni roman. Prevel I. V.)

(Dalje.)

„Metafizik ste. Vi lahko dokažete vse potom metafizike; in zato lahko vsak metafizik drugemu metafiziku v svojo lastno zabavo dokaže, da se moti. Vi ste anarhisti v načinu mišljenja in slabi urejevalci sveta. Vsak iz vas živi v svojem svetu, ki si ga je ustvaril sam po svoji lastni fantaziji in po svojih lastnih željah. Vi ne poznate resničnega sveta, v katerem živite in vaše mišljenje nima v resničnem svetu nobenega prostora, razen toliko, da je kot pojav duševnih zmed.“

Ali veste, na kaj ste me spominjali, ko sem, sedeč pri mizi, poslušal vaše razgovore? Na školarstike v srednjem veku, ki so svečano in učeno razpravljali napeto zagonetko, koliko angelov lahko pleše na koncu igle. Torej, gospoda, vi stojite intelektualnemu življenju dvajsetega stoletja tako daleč proč, kakor indijski čarodej, ki je pred 10.000 leti opravljal v pragozdovih svoja zaklinjanja.“

Ko je Ernst govoril, je njegov obraz gorel v lahkem razburjenju, njegove oči so bleščale in se iskrale. Brada in čeljusti so pa bile, kakor pripravljene k spopadu. To je bila njegova posebnost, ki je vedno podžigala poslušalce. Njegov udarjajoči način napada, ki je bil, kakor udarjajoče kladivo na nakovalo, je učinkoval, da so poslušalci pozabljali na vse drugo okrog sebe in na sebe. Tudi sedaj se je zgodilo, da so pozabili na samega sebe. Škof Morehouse se je nagnil

naprej in napeto poslušal. Nejevolja in srd sta porudečila obraz dr. Hammerfielda. Tudi nekateri drugi so se razsrdili, dočim so se zopet drugi smehljali zabavno in s previdno samozavestjo. Meni sami se je stvar zdela zabavna. Ozrla sem se mimoletelce na očeta. Bala sem se, da se začne smejeti o uspehu te človeške bombe, eksplozijo katere je zakrivil sam.

„Vaše besede so precej nejasne,“ mu je segel v besedo dr. Hammerfield. „Kaj mislite, prosim, s tem povedati, ko nas imenujete metafizike?“

„Pravim vam metafiziki, ker razsojate metafizično,“ je odgovoril Ernst. „Vaš način mišljenja in presojanja je nasproten znanstvenemu načinu mišljenja. Vaši zaključki so brez vsake veljave. Vi lahko dokažete vse in nič in niti dva se ne moreta sporazumeti o kakšni stvari. Vsak-ter izmed vas se išče sam in si razlaga veselstvo po svojem lastnem prepričanju. Ravnotako se lahko vzdignete od tal za ušesa svojih lastnih škornjev, kakor razlagate prepričanje potom prepričanja.“

„Ne razumem,“ reče škof Morehouse. „Zdi se mi, da so vsi duhovniki metafiziki. Najtočnejša in neovrgljiva znanost, matematika, je popolnoma metafizična. Vsak proces mišljenja znanstvenega raziskovalca je metafizičen. O tem ste gotovo soglasni.“

„V kolikor trdite, da ne razumete,“ odgovori Ernst. „Metafizik presoja deduktivno iz svojega lastnega razumevanja, znanstvenik induktivno iz resničnosti skušenj. Metafizik zaključuje iz teorije resničnost, znanstvenik iz resničnosti teorijo. Metafizik proglašuje vse iz sebe, znanstvenik sebe iz vsega.“

„Hvalabogu, da nismo znanstveniki“, zamrmra dr. Hammerfield zadovoljno.

„Kaj ste potem,“ vpraša Ernst.

„Filozofi.“

„Aha“, se smeje Ernst. „Zapustili ste resnična in trdna tla in ste se podali med oblake. Pridite, prosim, zopet na zemljo in povejte mi na kratko in jedrnat, kaj razumete pod besedo: filozofija.“

„Filozofija je“ ... Dr. Hammerfield je nekoliko postal in se odkaljal ... nekaj, ki se lahko tistim obrazloži razumljivo, ki so sami razpoloženi filozofsko. Ozkosrčni znanstveniki, ki vtičejo svoj nos v retorte, ne morejo razumeti filozofije.“

Ernst je pogoltnil pušico. Bila je vedno njegova navada, da je ostrino obrnil na nasprotnika, in to je naredil sedaj izborno.

„Potem boste brezdvomno razumeli razlago, s katero hočem sedaj obrazložiti filozofijo. Ali s katero hočem sedaj obrazložiti filozofijo. Ali s katero hočem sedaj obrazložiti filozofijo. Ali s katero hočem sedaj obrazložiti filozofijo. Ali s katero hočem sedaj obrazložiti filozofijo. Ali s katero hočem sedaj obrazložiti filozofijo.“

(Dalje prih.)

Križem sveta.

Ganljivo pismo na smrt obsojene- ga. Angleški delavec Thomas Bergeor je v prepiru umoril svojo izvoljenko in bil zato obsojen na smrt. Pred justifikacijo je pisal svoji materi sledeče pismo: »Moji edino ljubljeno materi, najdražji, kar jih je kdaj imelo človeštvo! Ti, ki si že itak toliko trpela, moraš doživeti najstrašnejše, zgubiti svojega sina, katerega si tako silno ljubila. Oh, mati moja, kako težko sem grešil, toda kljub velikemu tvojemu trpljenju vidim v tvojih lepih očeh ponosni pogled, ko si me učila vere in me bodrila, naj se ne bojim smrti. Kakor je čista lilija, kadar odpre k solneju svoj beli cvet, tako čista se mi je zdela moja ljubica, ki mi je bila življenje in najina smrt bo maščevala tistega, ki je povzročil tvoje, njeno in moje trpljenje. Toda kljub temu proučim spravljivo roko. Njen grob je moj grob in rože natrošene nanj, bodo natrošene meni. Kakor aya bila združena na svetu, naj bova združena v smrti. Od tiste strašne noči sem neizrečno trpel in vedno mi je bila pred očmi. Vedno sem čutil ajen roke v mojih in slišim njen glas, zame pesem. Nedvomno je še boljši svet, v katerem je bolečina in žalost neznan, svet ljubezni, solnce, večnega življenja. Dobro se imej še to malo dobo življenja, ljuba mati; pogumen in čist te zapuščam, veruj v tvojega vedno te ljubečega sina!«

Pa se naj človeku ne zastudi smrt na kazen.

Japaniziranje Evrope. Mestna uprava v Tokiju je nedavno poslala v London čez 1000 vrst dreves in grmičevja, ki naj v parku prikazujejo čudesa iz dežele vzhajajočega solncea. Baje namerava uprava mesta v Tokiju obdarovati s sličnimi darili tudi ostala večja mesta Evrope.

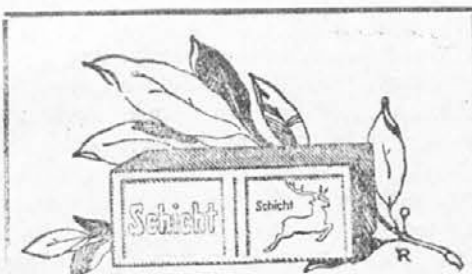
Nova vrsta sadja. Tisočletja so poskušali brez uspeha precepiti jablane s hruškami. Sedaj je pa uspelo nekemu vrtnarju v Dresdenu, da je potom mešanega cepljenja dobil nov sadež. Jabolčne cepice je cepil na slivo in poganjek te cepitve prenesel na hruško. Sad vsebuje vse lastnosti hruške in jablane, le v prvih treh letih so vidni znaki barve slive, ki se pa potem popolnoma izgubi.

Največja zbirka novcev. Britanski muzej je nedavno objavil katalog svoje numizmatične zbirke, ki obsega samo za stari denar 40 zvezkov. Število v katalogih navedenih novcev znaša pol milijona. Vrednost je pa cenjena na več kot milijon funtov sterlingov.

Previden samomorilec. V Ledsu se je mlad moški namenil v smrt in napovedal je svoj samomor družbi, pri katerih je bil zaposlen, policiji in časopisom odposlal tudi smrtno poročilo, da tako zmanjša delo reporterjem. Označil je povsod dan in uro, kedar skoči z mosta v globoko reko. In zgodilo se je, da je policija prišla na most, da bi tako rešila življenje mladega moža in njega ni spoznala. Priporočila je bil počakati, dokler se ni vrnila policija. Šele potem je skočil v vodo. Zamude je imel pol ure.

Velike ledene votline so odkrili v podnožju Visoke Tatere pri dolini Demanova. Odkrili so veliko dvorano in nato celo pokrajino in v njej dva velika jezera. Ekspedicija je našla v poznajzenih hodnikih in v votlinah razno okostja, ki so najbrž ostanki janskih levov in leopardov.

Nečuvno praznovanje. V Brüsselu se je zgodil nečuvno slučaj, ki bi bil kmalu zahteval mučniško smrt žene nekega zdravnika. Sin nekega peka je nenadoma zbolel in prijatelji družini, vsi vneti spiritisti so svetovali, da je otroka le na ta način mogoče ozdraviti, če zajamejo prvo žensko, ki jo srečajo na pokopališču. Družina je šla na pokopališče in pograbilo so ženo zdravnika, ki je bila slučajno tam. Vlekli so jo v hišo bolnika in je tam hoteli živo sezgrati v razbeljeni peči, češ, da je tako mogoče doseči popolno okrevanje sina. Slučajno se je sin pohvalil, da se čuti boljše in namero so zaenkrat opustili in ženo izpustili. Ob lasti so seveda posegle vmes. Čudno, da se v Evropi zopet pojavljajo srednjeveške vraže.

Vsi hočejo kupovati Schicht-ovo milo.

Nekateri se dajo pregovoriti, da vzamejo druga pralna sredstva.

Velika večina pa vstaja na tem, da uporablja le pravo Schicht-ovo milo.

Kateri so pametnejši?

Previdni!

Vedo namreč, da more enkratna uporaba manjvrednega mila več škoditi, kakor je mogoče vse leto prihraniti na cení mila.

Najmočnejši človek na svetu je bil vsekakor Barsaba iz kraljeve garde Ludvika XIV. Nekoč je jahal razboritega konja, ujezil ga je in ga s koleno tako pretisnil, da je žival na mestu poginila. Na neki pojedini je zmečkal kovinasti pokal, napoljen z vinom, da ni v njem niti kapljice ostalo. Nekoč so ga zalotili, ko je v dobrodušnem razpoloženju trgal v gradu močno vzdane stopnjice in jih z nasmehom pokladal v stran, češ, ali bom ponagajal grajski gospodi, ko se bo žrnila domov.

Pes, ki je zadavil mačko, pred sodiščem v Philadelphiji! Ime tožitelja in obdolžena je zamolčano. Tožitelj je izgubil ljubljeno mačko, obtoženec ima pa hudega psa. Psu je ime Teddy. Zadnji terek šta bila Teddy in njegov gospodar poklicana pred tukajšnje policijsko sodišče. Teddy je obtožen brutalnega umora. Zadavil je mačko. Gospodar pokojne mačke zahteva visoko odškodnino. To pa še ni vse. Psa morada zadene smrtna kazen. Policijski sodnik je izjavil, da proces ni šala in je odredil, da se mačja erketina izkoplje in izvrši na nji »post mortem« (po-smrtna preiskava).

Visoka šola za pastirje. Amerika vzdržuje mnogo nižjih in višjih šol, ampak tako, kjer morajo učenci prebiti skoro štiri leta skoro vedno zunaj na prostem, vzdržuje samo eno. To je šola za pastirje. Ta šola se nahaja daleč na severu in v njo zahajajo samo mladi Eskimi. Po štirih letih dobijo svojo diplomu — lahko bi rekli diplomu »doktorja pastirstva«. Obenem z diplomo dajo vsakemu Eskimu, kadar z uspehom dokonča to nenavadno šolo, tudi petdeset severnih jelenov. Ta pastirska šola je bila ustanovljena leta 1900. Eno leto prej so v treh vaseh na St. Lawrence otoku pomrli od lakote vsi prebivalci, ker je zmanjkalo tulenjev, mrožev in drugih živali. Vlada se je takrat, da poišče kak drug vir prehrane, odločila rediti tam v tisti krajih črede severnih jelenov. V to svrhu je bila ustanovljena tudi šola, v kateri se mladi Eskimi učijo, kako rediti in postopati z jeleni.

Kultura.

Drama.

Sreda, 7.: „Pygmalion“. B.
Četrtek, 8.: „Deseti brat“. A.
Petek, 9.: „I. G. Borkman“. F.

Opera.

Sreda, 7.: „Zonger Naše ljube Gospe“. C.
Četrtek, 8.: „Boheme“. E.
Petek, 9.: „Wally“. D.

Ako ni drugače označeno, se prično predstave v drami ob 20., v operi pa ob pol 20.

Zemljevid Kamniških in Savinjskih alp. Končno je izšel v planinskih krogih že dolgo pričakovani zemljevid Kamniških in Savinjskih Alp. Zemljevid je narisal g. Oskar Daljin, član Slovenskega planinskega društva. Natisnila ga je Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani. Papir je dober, oblika priročna in lična, kakor zemljevid Julijskih alp, ki ga je nedavno izdala SPD. Ti zemljevidi se naročajo in dobivajo v pisarni SPD v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 7/II. levo, po Din 5.— kos.

Dnevne novice.

Ljubljana ugiblje in ugiblje, belgrajska politika se mrevari na vse načine, nekateri so za Jovanovića, nekateri za Davidovića; nekateri so mnenja, naj prevzame sestavo vlade Rade Pašić, drugi zopet, naj poizkusi svojo srečo Zerjav, da bi bila vlada vendar enkrat na trdnih nogah in pa da bi se končal boj s škofom radi nezmatne »Domovine«. Vsa Ljubljana živi v nestrpnosti, ker se politične veličine prav nič ne zganajo; gospe okolje »Jutra« strahno togoti, da so jih prehiteli s posebno izdajo klerikalci in prodali veliko število lista in bogve, če ne bo Zerjav dal klerikalcem ponovnega nauka: spoštujte praznike. Ljubljancani bi radi videli, da bi Zerjav na primer rekel, fantje, jaz grem v vlado in dobro nam bo v nebesih in na zemlji, isto čakajo od Korošca, še celo Puelja drgajo in pa Prepeluha kaj in kako. Radikalci so pa čemerni, ker jih jeze legitimacije s Pašićevo »bradoj« in radi bi recimo Zupanič in Ravnihar in celo koketni »Narodni Dnevnik«, da bi položaj »izgledal« drugače in malo bolj nudil priliko za kakršno že udeleževanje. Tako je pričakovanje in ugibanje v Ljubljani... in ker je vreme lepo in toplo, so omizja precej polna in tudi že vrtovi in politiko mrevarijo fantje in dekleta, žene in možje in celo pobje ob Ljubljani. Ni malenkost kadar v Jugoslaviji demisionira vlada!!

V zdravilišču »Terma« v Laškem razpisuje Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani za dobo od 15. maja do 15. junija t. l. dva zasebna nameščencea — svoja zavarovanca — za vsakega za pol leta prosti mesti s prvovrstno preskrbo, in sicer s prosto sobo, popolnoma vso prehrano, zdravniško pomočjo in kopanjem, toda brez potnih stroškov. Kolka proste prošnje se vlagajo pri zavodu do dne 1. maja t. l. opoldne in morajo biti opremljene z uradnim spričevalom, da prosilec nima premoženja, in s potrdilom zdravnikovim, da prosilec bolega za protinskimi ali revmatičnim obolenjem lažje vrste, da bi bilo zdravljenje v termalnem kopalnišču potrebno, da je od 15 dnevnega zdravljenja pričakovati zboljšanja in da prosilec lahko potuje brez spremstva. — Borna, zelo borna je skrb za zdravje zasebnih nameščencev.

Dečji dan v državi. Dne 7. aprila se bo vršil »Dečji dan«. Na ta dan bodo sadili dečki višjih razredov osnovne in vsi dečki meščanskih šol smrekove sadike, to delo se bo vršilo po celi državi na ukaz prosvetnega ministristva. Ideja je simpatična in zanimiva. Želimo tudi, da se bodo pedagogji te ideje z ljubeznijo oprijeli in pouk v naravi z ljubeznijo gojili. Seveda, bo pa stvar smešna, če bi hoteli iz te proslave napraviti teater, zato ker je Radičeva in ne Pribičevićeva ali Koroševa ta ideja. Smatramo, da je to prvi, četudi zelo skromen početek velike in nujno potrebne reforme ljudskošolskega pouka. Zanimivo je, da so tudi avstrijski socialisti po Glöcklovem velikopoteznem reformnem načrtu približno tako započeli svoje uspešno delo.

Črkariji. »Delavsko kmetški list« je priobčil strokovnjaško oceno Stukljevega prevoda o Karlu Marksu. Ocena je narejena po kopitu: lop po Stuklju, ker ni voč v naši družbi. Zato pa je iskal dlako v jajcu, iskal slovniških in tiskarskih napak, samo, da vrši dosledno »revolucionarni« razredni boj. Oj, kako je revno in smešno ob enem tako delo. — Prav nič ne bo škodovalo, če pripomnimo, da ta način kritike niti ni originalen. Tudi Bernot je nekoč po črkarskem pravdarskem postopku razmrevaril Žagarjev doslovni in jasni prevod težke Engelsove znanstvene brošure. Vsaj več originalnosti pa bi pri »Delavsko-kmetškem listu« le želeli.

Brlogi Pollakovih delavcev. Petrovo cesto v ljubljanskem predmestju bi kazalo prekrstiti v Pollakov stradan. Vsaj je Pollak pri znani svoji »pridnosti« in varčnosti ter ob priznani najbolj krščanskem podpiranju delavcev pokupil skoro celo cesto od zmajevoga mostu naprej. — Te nakupe je lahko izvršil, Delavci so mu za slabo plačo garali, mučili, on sam pa je nagljal dobičke v hiše in širil svoje pod-

jetje. Na drugi strani pa si je še lahko postavil novo, moderno z vsemi modernimi stroji opremljeno tovarno, vse za to trde, da je gospodar delal, njegovi delavci pa lenarili. Hiše na Petrovi cesti, ki jih je Pollak nakupil in v katere je svoje delavce nabasal, pričajo že na zunaj, da so delavskim družinam namenjene. Umazane so, razdrpane so, pravi brlogi za nedolžna človeška bitja. Naravnost škandal za Ljubljano so te Pollakove bajte. Seveda, krščanska in katoliška družba smatra, da mora po Kristusovem nauku delavce udano prenašati svojo usodo in zahvaliti boga, da je sploh pod streho. To nelepo in neprimerno umazanijo naj si ogledajo zdravstvene in policijske oblasti, pa bodo videli, kje so legla jetike in bolezn.

Odgonskim potom v domovinske občine. Naj nihče ne misli, da hujskamo, če povemo in pribijemo to-le zgodbo: nenavadna in za mnoge nepričakovana redukcija državnega uradništva je rodila naravnost nezaslišane posledice. Za danes samo to-le: med reduciranimi sta se nahajala tudi dva finančna pripravnik, konec meseca, brez sredstev, brez denarja. Vedela sta le, da imata v svoji domovinski občini dobre ljudi in znance, ki jima bodo dali vsaj iz usmiljenja jesti in iz usmiljenja vsaj streho in prenočišče. Ker pa nista imela denarja za vožnjo, sta si morala oskrbeti prisilni potni list na policijski direkciji, mestna občina jima je plačala vožnjo, tako sta odšla zvesta in pridna služabnika odgonskim potom v svoji domovinski občini. Tako se vračajo v svoje občine na milost in nemilost zločinci, potepuhi, nepridipravi in reducirani državni nastavljenici. Kaj poreče k temu uradništvo, kaj bo ukrenila zoper tako neprimernost uradniška organizacija?

Občni zbor ljubljanske borze, sklican na dan 29. marca t. l. se vsled ne-sklepčnosti ni mogel vršiti. Vsled tega sklicuje borzni svet v smislu § 39 odst. 7 borznih pravil ponovno I. redni občni zbor na dan 8. aprila 1926 ob 16. uri v borzne prostore Ljubljana, Kongresni trg 9./I., (poslopje Filharmonije). Dnevni red ostane neizpremenjen.

Podružnico studeniške norišnice namerava ustanoviti minister narodnega zdravja za mariborsko oblast in bi zato prišel grad Ravnopolje niže Ptuj v poštev. Koristneje bi bilo z zakonom pobijati alkohol in spolne bolezni in vprašanje norišnice bi skoro odstavili z dnevnega reda.

Agrarni reformni interesenti! Tehnični elaborat o utrditvi objektov na veleposestvu Oskarja Kostlerja v Ortenku je javno razpoložen v mestnem gospodarskem uradu med običajnimi uradnimi urami in sicer v času od 8. do incl. 15. aprila 1926. Natančnejši podatki so pa razvidni iz tozadnega razglasa, pritrjenega na občinski deski.

Velikonočni dovtipi, ki niso dovtipi. V znani ljubljanski stanovanjski koloniji živi postaran penzioniranec, ki je bil do zadnjega časa zelo zabaven in je s svojimi kupleti žel obilo smeha in pa, tudi marsikakšen četrt ali pa »frakeljček« tako prislužil. Sedaj pa je obolel in prikljenjen je na postelj. Za praznike so ga pozno ponoči obiskali njegovi mladi »častilci«, nekaj jih je stalo na straži, najpogumnejši je pa stopil v bolnišnico s sobo. Možakar je spal in nepoklicani gost je prižgal papir in k plamenu še priložil... mož se je zbudil in sreča je bila, da se ni vnela odevja. Seveda so častilci odšli, ne da bi mu voščili vesele praznike. Seveda jim je pa voščil vesele praznike stražnik.

Usodno streljanje o Veliki noči. Po nekod je navada, da se o Veliki noči strelja. Seveda se pri tem zgodijo številne nesreče. Kakor je pri takih okoliščinah običajno. Rudar Grobelnik v Zabukovci je tudi streljal z možnarjem; ker pa je možnar prezgodaj eksplodiral, mu je raztrgal obraz in bo najbrž zgubil obe oči.

Pištopa mu je eksplodirala. Vranekar Jože iz Krašnje je hotel proslaviti vstajenje s strelom iz stare pištople. Pištola je pa raznesla in težko poškodovanega so prepeljali v bolnico.

Ponesrečil se je na ljubljanskem gradu stanujoči delavec Friškovec. Po stopnjicah nad kapelo mu je spodletelo in padel je tako nesrečno, da je v krvi obležal nezavesten. Znatno se je poškodoval na glavi in se pretresel.

Orožniška patrolja je v zadnjih dneh zaznala, da se v samotni hiši Angeline Lukič muči prizrenski poglavar roparjev in odmetnikov, Sibir Vukašinović. Orožniki so se približali hiši in skozi okno jim je zakričal, da ga ne dobe živega v roke, nakar se je pričela bitka med njim in med orožniki. Borba je trajala vso noč, proti jutru je pa razbojnik obesil belo zastavo, znamenje premirja. Orožniki so se približali oknu. »Angeline se ne pri-taknite, ker je nedolžna!« jim je še rekel, objel in poljubil Angelino in si pogal krogo v prsi. Nato so orožniki odprli hišo, zagrabili Angelino. Razbojnik je bil pa še toliko pri zavesti, da je hotel streljati na orožnike. Toda prehitel ga je orožnik in mu s strelom končal življenje. Tako je končal svojo usodo in svoje junaštvo razbojnik, ki je bil strah in trepet dežele.

Šport.

SK ILIRIJA : SK STURM, GRAZ.

Prvi dan 1 : 1, drugi dan 1 : 2.

Na velikonočno nedeljo in ponedeljek je gostoval v Ljubljani graški Sturm, ki je momentano prvak Gradca. Gostje so že večkrat nastopili v Ljubljani ter pokazali srednjo igro, ki ni bila preveč privlačna in reklamna.

Tudi v teh dveh tekmah niso gostje pokazali ničesar izrednega. Tehnično in taktično so sicer nekoliko nadkriljevali domačine, v ostalem pa ni bila njih igra koristna.

Domačini so se odlikovali po svoji agilnosti in požrtvovalnosti, le nekateri med njimi so prešli dopustljive mere. To velja predvsem za desnega halfa in desnega branilca.

V početku so predvedli gostje lepo igro, toda čimdalje se je igralo, tembolj so popuščali, dokler niso končno samo zbijali žogo visoko po zraku. Njih napadalna vrsta je imela dovolj lepih situacij, ki jih ni znala izrabiti. Ravnotako je tudi Oman večkrat paeal sam pred golom.

Izboren je bil pri Sturmu levi bak (branilec), ki je čistil pred svojimi vrati z uspehom. Pri krileh se je izkazal srednji, v navali pa leva zveza in levo krilo.

Ilirija je bila dobra v obrambi. V navali je izpadel Gabe, kajti on ni momentano za napad v vrsti. Herman ni navajen v napadalni vrsti, on je predvsem krilec. Koristna in dobra sta bila Oman in Kreč. Janez na desnem krilu slab.

Publike nepričakovano veliko. Sodil je slabo in v škodo gostom g. Kra-maršič.

Drugi dan se je nudila publiki slika prejšnjega dne. Gostje so nastopili v nekoliko spremenjeni postavi, Ilirija

pa s Hermanom na desnem krilu in Doberletem v levi zvezi.

Igralo se je v pestrem in hitrem tempu brez vsake finese in tehnične dovršenosti. Napadalna vrsta gostov je tudi pri tej drugi tekmi odpovedala, domačini so pa igrali zelo raztrgano. Gol za Ilirijo je padel iz čistega offsidea. — Sodil je šibko g. Fink.

Razveseljiv pojav. V kratkem se bodo prijavili LNP naši sledeči klubi: SK Svoboda Moste, SK Svoboda Ptuj in SK Svoboda Trbovlje. Le krepko in vztrajno na delo za telesno krepitev našega delavstva!

Maribor.

Program za 1. majsko slavnost je že izdelan, vse priprave za dostojno in veličastveno proslavo 1. maja so v najboljšem teku in v kratkem pričemo spored obeh dni. Shod se bo vršil na Rotovškem trgu, veselica pri Rotu na Teznu. Dan poprej je koncertna prireditel del, kulturnih društev v veliki Götzovi dvorani.

Po sofijski konferenci, ko se vrnejo sodrugi mednarodnega delavskega pokreta domov, priredi mariborska strokovna komisija v Gabrinovi dvorani dne 13. aprila ob 7. uri zvečer javen shod, kjer bo govoril tajnik internacionale priv. namesčeneec s. Schmidt iz Dunaja. Morda nastopi tudi tajnik železničarske internacionale s. Fimmen. Delavei agitirajte.

Občinska seja se bo vršila v petek, dne 9. aprila v mestni posvetovalnici z običajnim dnevnim redom.

Naslednja občinska seja bo končno veljavno sklepala o uvedbi avto-omnibus prometa in skoro gotovo je, da bo promet uveden. V odboru družbe, ki je to misel zasnovala in je vsled denarnih težkoč prešla v kompetenco mesta občine, se nahajata tudi ss. Petjejan in Ošlak. Za mestni promet se bo napravil električni pogon z žico, podobno cestni železnici.

O 13. plači plinarniških delavcev bodo razpravljali na naslednji seji. Pripominjamo, da je prošnja stara 3 mesece in da niso delavski zastopniki na zadnji seji odločno zahtevali njeno rešitev, ostala bi še nadalje v miznici g. župana. Da vidimo, kako jo bodo rešili. Če je kdo upravičen dobiti 13. plačo, potem so to plinarniški delavei, ki opravljajo izmed vseh mestnih uslužbencev najbolj nezdravo službo. Vsled nedostajanja preventivnih naprav, je njih zdravje stalno ogroženo.

Pa vendarle zaleže. Toliko časa smo pisali o preziranju javnih sklepov obč. sveta, zlasti v vprašanju pometanja cest, da se je vendar nekdo zganil in z veliko nočjo odredil ponočno polivanje in pometanje mariborskih ulic.

Obrtni referat je minister trgovine vrnil zopet mestni občini. Skrajni čas je že bil zato. Marsikateremu obrtniku se bo odslej laže pomagalo, ker doslej so bili prepuščeni na milost in nemilost vladnemu referentu na okrajnem glavarstvu. Izvoljeni ljudski za-

stopniki bodo torej zopet nadzirali poslovanje tega važnega referata.

Plače reducirajo. Splošna stavbna družba na Teznu zaposluje okoli 150 delavcev in pripravlja baje 15% znižanje plač. Današnje plače še z daleka ne dosežajo predvojne višine in vendar so podjetniki na tem, da znižajo plače. Delavei v organizacije, da branimo naše golo življenje. Plač si ne pustimo reducirati.

Radikalne metamorfoze. Čim bolj se grupirajo in pregrupirajo mariborski radikali, tem manj jih je. Radikalni bacilus se prime sedaj enega, sedaj drugega politično več ali manj pomembnega moža. Komaj se okuži z radikalitits kak advokat, nastopa na celjskih konferencah in piše o sebi v »Nar. Dnevniku«, že je na drugi strani zapustila sreča pičlo a za stranko omizja izdatno število pristašev naše radikale in se povrne k demokratom. Ta proces se zelo pogosto ponavlja in če pojde tako dalje, ne bo danes ali jutri niti tu, niti tam nič. Tako so te dni proglasili bivšega urednika »Tabora«, ustanovitelja in tajnika mariborske Orjune in hudega nasprotnika radikalcev g. Reharja za tajnika radikalne stranke. Sporno je še vprašanje, če rabijo radikali g. Reharja ali narobe, vendar pa so že sklenili izdajati svoj list, ki ga bo g. Rehar urejeval. Taka je torej zgodba o radikalnih strahovih.

Studenci pri Mariboru. Da bodo čitatelji »Delavske Politike« obveščeni, da socijalistična trdnjava Studenci še obstoja in da je naši nasprotniki, kateri jo tako pridno bombardirajo, še niso premagali, zato smratrmo za potrebno, da se oglasimo.

Da smo mi socijalisti posebno tukajšnjim klerikalcem trn v peti, verjamemo prav radi, saj smo jim pa tudi marsikatero štrečno zmešali, katere ne morejo več razvozljati, posebno glede popravila cerkve Sv. Jožefa, ko so kar 1 milijon Din zahtevali. Mi socijalisti smo se temu protivili, in se protivimo še danes, ker smatramo za nujnejše, da se zidajo stanovanjske hiše, in se olajša pri nas skoro neznozna stanovanjska beda.

Če pa klerikalci smatrajo to popravilo cerkve za nujno, lahko prevzame te stroške cerkev sama, katere premoženje je znatno, kar je dokazano. Še boljše pa bi bila ideja, katero je izrazil precej vplivni tukajšnji komunist, naj bi si tukajšnji kapucini vpeljali vstopnino za obisk cerkve in se s tem denarjem popravila cerkev.

Pri zadnjih občinskih volitvah smo se socijalisti dobro odrezali in smo dobili v občinskem odboru 47 mandatov, komunisti 2 mandata in mešani nacionalni blok 6 mandatov, v katerem sta zastopana 2 klerikalec. Samoumevno smo izvolili tudi župana in občinske svetovalec iz naših vrst, in smo ponosni na naše dosedanje delovanje, četudi se nam posebno od blokašev, silno in na vse mogoče načine nasprotuje, na kar pa se mi ne oziramo. Posebno se tisti gospodje čudijo, kako je bilo mogoče občinskemu odboru pod vodstvom socijalističnega župana, odplačati od gerentstva prevzete občinske dolgove.

Zgradili smo tekom lešnjega leta tudi električno razsvetljavo, katera sicer ni naša last, ampak last mestnega električnega podjetja v Mariboru, vseeno pa je napredek za splošno korist. Prvo kar bomo za prihodnost podvzeli, bo to, da bomo zidali eno večjo stanovanjsko hišo, ker imamo zato zelo ugodne stavbene prostore in da bomo vsaj nekoliko olajšali stanovanjsko bedo, katera nam povzroča velike neprilike.

Da bo treba pri tem misliti na večje posojilo in na potrebo amortizacije je samoumevno, toda obupali ne bomo in tudi to vprašanje bomo rešili, pa če se nam od nasprotnikov še toliko nasprotuje, delali bomo tudi poslej pošteno in v korist naših občanov in volilcev.

Celje.

To ni kulturno. Enkrat smo že pisali o razmerah, ki vladajo na celjski železniški postaji. Neki gospodje mislijo, da je njihova naloga potnike žaliti, jim dajati razna imena itd. Dne 27. marca se je hotelo peljati neko dekle v smeri proti Ljubljani. Imela je seboj eno košaro in nahrbtnik. Bila je že v vagonu, ko so jo naenkrat odgnali z vso prtljago v pisarno, kjer je bila razžaljena in so ji vozni listek v vrednosti 17.50 raztrgali. Eni drugi gospe so zaukazali s prtljago izstopiti in jo znositi na vago, tako da se je vlak poprej odpeljal. Tako postopani ni na mestu. Prtljage so potovalcem vendar dovoljene, vsaj na drugih postajah takih slučajev ni. Kdor je nerivozen, ne spada na takšno mesto. Če ima kdo preveč prtljage, se ga naj v dostojnem tonu opozori in zahteva, da jo odda v ambolančni voz. Ko pride bogata gospoda v naše kraje, se bo čisto gotovo ž njou kulantnejše postopalo.

Konzumentje! Konzumentje!

Nakupujte svoje potrebščine

v prodajalnah

Konzumnega društva za Slovenijo r. z. z o. z.

Solidne cene. Točna postrežba.

Dobro blago.

Učlani se lahko v vsaki prodajalni. Pristopnina Din 2:50.

Delež Din 300.—, Jamstvo enkratno.

133

Berite!

Charles Dickens: Božična pesem v prozi.

Lovro Kuhar: Povesti.

Abditus: Predhodniki današnjega socializma in komunizma.

M. Beer: Karl Marks, monografija.

Zadružni koledar za leto 1926.

„Pod Lipo“, družinski mesečnik.

Naroča se.

Zadružna založba v Ljubljani, Aleksandrova cesta 5.

SPLOŠNO KREDITNO DRUŠTVO V LJUBLJANI

Aleksandrova cesta 5

r. z. z o. z.

Ustanovljeno 1. 1898

SPREJEMA

hranilne vloge na tekoči račun in jih obrestuje po dogovoru.

na menice, zastavna pisma in lombard po ugodni obrest. meri.

Pisarna: Ljubljana, Aleksandrova cesta štey. 5